

ДЕКЛАСИФИЦИРАН

07.03.2006г.
(ДАТА НА ДЕКЛАСИФИЦИРАНЕ)

чл. 50/21-1 ППЗЗ КЗ
(ОБСЪДЪЖЕ ЗА ДЕКЛАСИФИЦИРАНЕ)

чл. и и и В Велчев
(ДЪЛЖНОСТ НА ТИТЕЛО) (ИМЕ, ФАМИЛИЯ)

(ПОДПИС)

Строго секретно!

екз. № 1

ИСТОРИЧЕСКА СПРАВКА

на управление II-ро /контраразузнаване/ при КДС

от 9.IX.1944 година

ФОНД № 2

Отдел ДС - отделение "Б"/1944-1947г./
 ДДС - отдел II /1947-1952г./
 МВР - Управление II ДС/1952-1965г./
 КДС - Управление II /1965-

След установяването на народната власт на 9.IX.1944 г. на органите на Държавна сигурност се възлагат коренно различни задачи от тези на бившата фашистка Държавна сигурност. Те имат за задача да разгрозят вътрешната контрареволуция, да водят борба срещу капиталистическите разузнавания, тяхната агентура и др. В създадения отдел ДС при Дирекция на народната милиция е и отделение "Б"- контраразузнаване, с основна задача да води борба против капиталистическите разузнавания и тяхната агентура у нас. Към отделението съществуват отделни групи които работят по линии, например Турция, Гърция и др. Тази структура на отделение "Б" се запазва до 1947 г. През годината става реорганизация и на базата на отделение "Б" се създава отдел II ДС за контраразузнаване при Дирекция Държавна сигурност/ДДС//заповед № 489-II от 23.V.1947 г./.

Съществуващите до тогава групи стават отделения.

В зависимост от изменилата се вътрешна и международна обстановка са създадени отделения и по нови линии. През 1949 г. към отдела има 4 отделения: I-англо-американско, II-югославско, III-турско, италианско, гръцко и IV-френско, швейцарско и австрийско. Тази структура се запазва и през 1950 и 1951 г. През 1952 г. се създават нови отделения и отдела получава следната структура:

Отделение – Секретариат
 I отделение – английско
 II отделение – американско
 III немско-австрийско
 IV швейцарско
 V белоемигранти/евреи, арменци/
 VI югославско
 VII френско
 VIII филтър
 IX италианско
 X турско
 XI гръцко
 XII външно наблюдение на кап.дипломати
 XIII външно министерство и др.
 XIV следствие
 Охранителна рота

През същата година става реорганизация и със заповед № 89 от 19.IV.1952 г. на Министъра на вътрешните работи се обявява, че на базата на съществуващия II отдел ДС се създава II управление ДС – контраразузнаване. Новосъздаденото управление взема работата на съществуващия до тогава отдел XII ДС по изменници на родината който се закрива.

Със заповед № С-160 от 15.VII.1952 г. към II управление ДС се създава отделение "Дезинформация", което се закрива през 1957г./заповед № 8 от 13.I.1957г./.

През 1953 г. вече II управление ДС има 6 отдела с отделения по съответните линии по които работи оперативния състав. Тогава управлението има следната структура:

Ръководство на управлението
 отделение секретариат

ОТДЕЛ I-VI

Отделение – английско
 Отделение – английска легация
 Отделение – американско
 Група – латино-американска.

ОТДЕЛ II-РИ

- Отделение - югославска легация
- Отделение - югославско
- Отделение - югославско специално
- Отделение - белоемигранти и арменци.

ОТДЕЛ III-ТИ

- Отделение - френско
- Отделение - италианско
- Отделение - швейцарско
- Отделение - немско-австрийско.

ОТДЕЛ IV-ТИ

- Отделение - турско
- Отделение - гръцко
- Отделение - близко-източно

ОТДЕЛ V-ТИ

- Отделение - проследяване
- Охранителна рота
- Отделение - външно министерство и др.

ОТДЕЛ VI-ТИ

- Отделение - издирване 1-во
- Отделение - издирване 2-ро
- Отделение - филтър
- Отделение - следствено
- Отделение - ДЕЗИ

През 1954 г. стават отново структурни промени, които се изразяват в известно прегрупиране на някои от отделенията и отделите от 6 стават на 5. През тази година се създава и отделение -Радиокро-/радиоконтраразузнаване/, със задача да изяснява и работи по сигнали и др. за наличие на нелегални вражески радиостанции.

Същата структура на управлението с малки изменения се запазва и през 1955 и 1956 г.

През 1956 година се създава Контраразузнавателен кабинет

/в съдия се излагат експонати и документални материали свързани с борбата на органите на ДС с капиталистическите разузнавания и тяхната агентура/.

В резултат на прегрупиране на отделенията работещи по различните линии на контраразузнавателната работа през 1957 и 1958 г. в управлението се създават 4 отдела. През 1959 г. те отново стават 5 отдела, толкова са и през 1960г., като през годината става прехвърляне на обекти за обслужване, външна търговия и др. от управление III ДС към управление II ДС. През с.г. и самостоятелния отдел VII ДС -външно наблюдение и проучване преминава към II управление ДС /заповед № К-1580 от 29.X.1960 г./. Броят на отделите през 1961 г. се увеличава на 7. През 1962 г. редица линии на обслужване на духовенство и религиозни секти, извънучилищна и извънуниверситетска младеж, интелигенция и студенти от капиталистическите страни, всички видове транспорт и др. преминават от управление III ДС към управление II ДС. Като нов отдел към управление II ДС се създава "контролно-пропускателни пунктове", чиято дейност по-рано се изпълнявала от V отдел при УГВ. Управлението има вече 11 отдела.

През 1963 г. към управление II ДС се предава и отдел Икономически, а излиза от състава на управлението отдел VII - за външно наблюдение и проучване /заповед № I-62 от 7.I.1963г./.

В 1964 г. почти не стават структурни промени.

Така установената структура се запазва до 1.VI.1965 г., след тази дата влиза в сила утвърдения от Министъра на вътрешните работи щат /26.V.1965 г./ и допълнен с направените изменения от Председателя на КДС при МС/ 4.VII.1965г./, вследствие разделянето на МВР на Министерство на вътрешните работи и Комитет за държавна сигурност при МС.

Новоутвърдената структура на управление II ДС при КДС е следната:

Ръководство на управлението

ОТДЕЛ I

- Отделение I - провежда активни мероприятия, работи по сигнали, ДОП, АР и гости по американска линия.
- Отделение II - работи по амер.аржентинска и бразилска легации и техните връзки.
- Отделение III - провежда активни мероприятия, работи по сигнали, ДОП, АР, гости и английска легация.

ОТДЕЛ II

- Отделение I - работи по туристи от ГФР, Франция, Австрия, Италия и Швейцария.
- Отделение II - работи по туристи от САЩ, Англия, Канада, Израел, Гърция, Скандинавските страни Бенелюкс.
- Отделение III - работи по транзитници
- Отделение IV - Балкантурист - хотели и ресторанти

Отделение - търговско

- I група - работи по търговците от капит. страни и западни търговски фирми.
- II група - обслужва МВТ и предприятията към него, външно-търговските централи и други предприятия.

ОТДЕЛ III

- Отделение I - провежда активни мероприятия, работи по сигнали, ДОП, АР, гости и проникване в разузнавателните центрове.

- Отделение II - работи по гръцка легация и връзките
- Отделение III - провежда активни мероприятия, работи по сигнали, ДОП, АР, гости и израелска легация.
- Отделение IV - работи по представителствата на Африкано-азиатските страни.
- Отделение V - издирване нелегални и сигнали за шпионаж с неустановена линия.

ОТДЕЛ IV

- Отделение I - провежда активни мероприятия, работи по сигнали, ДОП, АР, гости, австрийска легация, западногерманско търговско представителство и техните връзки.
- Отделение II - провежда активни мероприятия, работи по сигнали, ДОП, АР, гости и по представителствата на Франция, Белгия, Финландия и другите Скандинавски страни.
- Отделение III - провежда активни мероприятия, работи по сигнали, ДОП, АР, гости и посолствата на Италия и Швейцария.

ОТДЕЛ V

- Отделение I - води контраразузнавателна и профилактична работа
- Отделение II - работи по паспортните преписки
- Отделение III - изменници на Родината
- Отделение - задгранични паспорти /4.VIII.1965 г./.

ОТДЕЛ VI

- Отделение I - химия и металургия, машиностроене, отбранна промишленост, редки метали и геоложки проучвания.

- Отделение II - строителство и архитектура, енергетика и горива. Управление пътища
- Отделение III - СИБ, Комитет по планиране. Комитет за техн. прогрес, банки и др.
- Отделение IV - лека, хранително-вкусова, земеделска промишленост. Селскостопанска академия.
- Отделение "Държавна тайна"

ОТДЕЛ VII

- Отделение I - ж.п. транспорт
- Отделение II - воден, авио и автотранспорт
- Отделение III - съобщения.

- I районен отдел София
- II районен отдел Пловдив
- III районен отдел Г.Оряховица

ОТДЕЛ VIII

- Отделение I - Интелигенция
- Отделение II - Духовенство
- Отделение III - Чужди студенти и младежи

ОТДЕЛ IX

- Отделение I - КПШ и митници
- Отделение II - Валутно
- Отделение III - Диспечерна, оперативни картотеки и телетипна връзка
- Отделение - административно обслужване на чужденци
/4.VIII.1965 г./.

ОТДЕЛ X

- Отделение I - Анализира дейността на чуждите разузнавания

- Отделение II - Анализира и обобщава нашия опит, идеологическата диверсия, чужденци, дезинформация и др.
- Отделение III - Текуща информация, обработка на документи, картотека и архив

ОТДЕЛ XI

- Отделение I - работи по турска легация и връзки
- Отделение II - вражески прояви от турското население
- Отделение III - активни мероприятия, гости, оказване помощ на окръзите

ОТДЕЛ XII

- Отделение I - контрареволуционни и други вражески елементи
- Отделение II - борба срещу измяна на Родината
- Отделение III - анонимки

ОТДЕЛ XIII - Далеккоизточни страни

- Отделение I-во -
- Отделение II-ро -

Група координация

Секретариат

Към фонда на управление II-ро са включени архивните материали на отделение "Б" при отдел ДС, на II отдел ДС и след това като управление II ДС, на отдел XII ДС и на отдел III ДС - Икономически за /1962-1963г./.

ДЕКЛАСИФИЦИРАН
07.03.2006 г.
(ДАТА НА ДЕКЛАСИФИЦИРАНЕ)
СА.50/21-1 ППЗЗКК
(СНОСИМЕ ЗА ДЕКЛАСИФИЦИРАНЕ)
И.И.И.И. В.Велчев
(ДОБЪРНОСТ НА ЛИЦЕТО) (ИМЕ НА)

~~Строго секретно!~~

Екз. № 1

МВР--ОТДЕЛ Т. ЕТИ-ДС
Вх. № 2568 от 15.X.1974 г.

ИСТОРИЧЕСКА СПРАВКА

На Второ главно управление ДС при
МВР - Контраразузнаване

Фонд № 2

Отделение "Б" при Отдел ДС /9.IX.1944-23.V.1947 г./
Отдел II при ДДС /23.V.1947-19.IV.1952 г./
Управление II ДС при МВР /19.IV.1952-8.VII.1963 г./
Управление II при КДС - МВР /8.VII.1963-26.VII.1965 г./
Управление II при КДС - МС /26.VII.1965-12.III.1966 г./
Управление II при КДС /12.III.1966-27.XII.1968 г./
Управление II при МВР и ДС /27.XII.1968-24.II.1969 г./
Управление II ДС при МВР /24.II.1969-1.XII.1969 г./
Второ главно управление на ДС при МВР /1.XII.1969-

г./

След установяването на народната власт на 9.IX.1944 г. под знамето на Отечествения фронт, под ръководството на БРП /к/ и решаващата помощ на съветската Червена армия, на органите на МВР - Държавна сигурност се възлагат коренно различни задачи от тези на бившата фашистка държавна сигурност. Органите на ДС при народната власт имат за задача да разгромят вътрешната контрареволуция - като непосредствена задача бързо и решително да бъде разгромен бившия полицейски апарат, най-активните в борбата против партията и народа, да бъдат издирени, заловени, разследвани и предадени на Народния съд. Имаха за задача да водят борба и срещу капиталистическите разузнавания и тяхната агентура на наша територия и др.

В създадения отдел ДС при Дирекция на Народната милиция /ДНМ/ е и отделение "Б" - контраразузнаване, с основна задача да во-

ди борба против капиталистическите разузнавания и тяхната агентура у нас. Към отделението са създадени пет групи, в които оперативните работници под непосредственото ръководство на груповите си началници, изпълнявали поставените им задачи. Отначало почти всички групи са работили по наблюдение на своите обекти, тяхното арестуване, разследване и предаване на Народния съд. По-късно се очертава известно разпределение по отделни линии на работа, например по турско разузнаване, гръцко, английска и американска мисия към Съюзната контролна комисия /СКК/, мохамеданско духовенство, ВМРО "Ив. Михайлов" и др.

По същество тази сруктура на отделение "Б" се запазва до 1947 г. с тази разлика, че вече през 1945 и 1946 г. биват обхванати повече линии на работа, като се ръководили и от факта, че броят на отделните легации се е увеличил в нашата страна, а известно е, че дипломатическите представителства са едно от официалните прикрития на съответните капиталистически разузнавания.

През 1947 г. става реорганизация и на базата на отделение "Б" се създава Отдел II при Дирекция държавна сигурност /заповед №489-II от 23.V.1947 г./. В състава на отдела отначало има три отделения с по няколко групи, като всяка група работи по отделни линии на контраразузнаването.

В зависимост от особено динамичното изменение на вътрешната и международна обстановка и нейното отражение върху работата на органите на ДС, работещи по контраразузнаването, то и броят на линиите и обектите, по които се работи, се разширява. Увеличава се броят на отделенията и групите към тях. Така например агентурно-оперативната работа по някои линии, каквато е била югославско разузнаване, през периода 1948-1951 г. рязко се активизира и разширява и пр.

През 1951 г. се увеличава и броят на отделенията, като основна структурна единица става отделението вместо групата, както е било до тогава.

През 1952 г. се извършва нова реорганизация и на базата на Отдел II се създава Управление II-ДС - контраразузнаване /заповед № С-89 от 19.IV.1952 г./ Създават се шест отдела с отделения към тях, като всяко от тях работи вече по строго разграничени линии и обекти. От Ръководството на Министерството все повече внимание се

отделя за подобрене организацията на агентурно-оперативната работа, за повишаване квалификацията на оперативния състав. Във всички околийски управления на МВР се определят оперативни работници, които да работят само по линия на контраразузнаването /заповед № С-30 от 12.II.1952 г./.

През периода 1953-1957 г. съществени структурни промени не се извършват, доколкото такива стават са до създаване на нови отделения, нови отдели, които през отделните години са били увеличавани или намалявани по брой в зависимост от изменящата се оперативна обстановка. Например през 1954 г. се създава отделение "Радиокро" /радиоконтразузнаване/ със задача да изяснява и работи по сигнали за наличие на нелегални вражески радиостанции. През 1956 г. се закрива отдела, работещ по югославска линия - по-късно през 1958 г. се създава група, а през 1960 г. става отделение /заповед № 811 от 9.XI.1960 г./.

През 1960 г. стават и други структурни изменения, като някои от обектите на обслужване от Управление III-ДС се прехвърлят към Управление II-ДС. Самостоятелният Отдел VII-ДС по външно наблюдение и проучване преминава към Управление II-ДС /заповед № К-1580 от 29.X.1960 г./.

През 1961 г. вътрешната и международна обстановка се изменя, базата на вътрешната контрареволуция все повече и повече се стеснява, а и тази, която стои на вражески позиции, все повече действа и търси помощта и ръководството на капиталистическите разузнавания. По решение на ПБ на ЦК на БКП /протокол № 212 от 19.VIII.1961 г./ някои от обектите на Управление III-ДС, като обслужване на младежта - учаща и извънучаща, студенти, духовенство и религиозни секти, всички видове транспорт - ж.п., авио, авто и воден, преминават към Управление II-ДС, за което се създават и отделите VIII и IX.

През 1963 г. отделът за външно наблюдение и проучване излиза от състава на Управление II-ДС, а отдел Икономически се включва в Управление II-ДС /заповед № I-62 от 7.I.1963 г./. Към управлението се създава нов Отдел IX - Контролнопропускателни пунктове /КПП/, чиято дейност преди това се изпълнявала от Отдел V-УГВ и др.

През 1964 г. почти не стават структурни промени.

Така установената структура се запазва до 1.VI.1965 г. С указ на ПНС № 504 от 22.VII.1965 г. МВР се разделя на две ведомства МВР и Комитет за държавна сигурност при Министерския съвет /КДС при МС/.

През периода 1966-1968 г. стават редица структурни промени, създаване на нови отделения, преминаване от един отдел към друг, създават се специални отделения за провеждане на активни мероприятия по отношение на най-активните капиталистически разузнавания, работещи против нашата страна и др. Структурните промени са продиктувани от динамика на изменящата се оперативна обстановка.

В края на 1968 г. отново става обединяване на двете ведомства - МВР и КДС, в едно - МВР и ДС /указ на ПНС № 1156 от 27.XII.1968 г./.

С утвърдения щат на управлението на 27.II.1969 г. се извършват по-съществени структурни промени, като се изхожда от активността на съответните капиталистически разузнавания - най-вече на страните, членувачи във военната групировка НАТО. Отдел IV - Европейски се разделя на два отдела: Отдел IV - ГФР и Австрия и Отдел XIII - Англия, Франция и Италия. Създава се и нов Отдел XIV - За работа по специални задачи. Със заповед № I-6304 от 1.XII.1969 г. Управление II-ДС става Второ главно управление на ДС.

През 1970 г. стават няколко структурни промени, с които се създават нови отделения, други преминават от един отдел в друг и пр. От началото на годината към управлението започва да функционира Отдел Кадри, който има за задача освен чисто кадрови въпроси, да организира и служебната подготовка на служителите в курсовете без откъсване от служебната работа. В края на годината Ръководството на Министерството обявява нова номерация на отделите при управлението, която влиза в сила от 1971 г.

През 1971 г. стават някои структурни промени: създаване на отделение "Мобилизационно" и групи за проверка на пътниците и багажите по вътрешните и външни авиолинии, което е във връзка на появилата се опасност от въздушен бандитизъм - отвличане на самолети, изменение на техния курс на летене и пр.

През периода 1972-1973 г. стават по-малки структурни промени. По-значително е създаването на Отдел XV - Оперативно-технически

/заповед № I-274 от 26.I.1973 г./.

Към фонда са включени документалните материали на отделение "Б" при Отдел ДС, на Отдел II при ДДС, на Управление II-ДС при МВР и Второ главно управление ДС. Документалните материали се приемат по номенклатурата на делата /след 1964 г./ съгласно Инструкцията за организацията, обработката, експертизата, използването и съхранението на документалните материали на МВР.

Документалните материали са сравнително пълно и добре запазени. Организацията на материалите до 1963 г. не беше в добро състояние и това наложи същите да бъдат научно-технически обработени. Периодически се извършва експертиза на документалните материали с временен срок за запазване. Изработен е справочен апарат, който дава възможност за използване на документалните материали на фонда.

СЪСТАВИЛ: ЗАМ.Н-К ОТДЕЛ:
ПОЛКОВНИК

Отпеч. в 3 екз.

№ 1-3 в ДФ № 2

Изп. Русчев

Нап. Вълкова

7.X.1974 г.

С о щ и я

~~СЕКРЕТНО!~~

ДИРЕКТОРАТ НА
ТРЕНИНГОВИТЕ КАДРИ
ОТДЕЛ ТРИ
№ 14-1378
31 08 82 год
СОФИА

ДЕКЛАСИФИЦИРАН
07.03.2006 г. (ДАТА НА ДЕКЛАСИФИЦИРАНЕ)
СИ. 50217.1 ПП/ЗКМ (ОСНОВАНИЕ ЗА ДЕКЛАСИФИЦИРАНЕ)
с. и. и. м. В. Велчева (ДЛЕЖНОСТ НА ЛИЦЕТО) (ИМЕ НА ЛИЦЕТО)

ИСТОРИЧЕСКА СПРАВКА НА Ф. № 2

ЗА ПЕРИОДА 1974-1981 г.

/продължение/

МВР - ВГУ /1974 -

През периода 1974-1981 г. не настъпват съществени промени в организационната структура на ВГУ. В зависимост от оперативната обстановка само в някои отдели се извършват промени в структурата и в организацията на работа.

След провеждане на Националното съвещание по икономиката през 1975 г. се правят някои съществени изводи за бъдещата работа на ВГУ, респективно Отдел 10 "Икономически", по обслужване на икономиката в контраразузнавателно отношение.

Със заповед № I-3260/10.07.1975 г., Отдел 10 "Икономически" се разформирова. Създава се нов Отдел 10 "Икономически" с нова структура и нова организация на работа. В състава на Отдел 10 са включени 5/пет/ отделения. /вж. структурната справка на ф. № 2 за 1975 г./.

Със заповед № I-2450 /19.05.1975 г. ГКПП -Калотина се изважда от състава на Софийско окръжно управление - МВР и се включва в щата на Отдел 12-ВГУ като самостоятелно отделение 05.

През 1979 г. по-съществени промени се извършват в структурата на Отдел 11 – "Транспорт и съобщения". Със заповед № К-3748/17.10.1979 г. от състава на отдела са извадени второ районно отделение ж.п. транспорт – гр. Пловдив и трето районно отделение ж.п. транспорт – гр. Горна Оряховица и са прехвърлени към съответните окръжни управления.

На основата на постановление № 30/04.06.1980 г. на МС със заповед КК-4466/27.11.1980 г. в структурата на Отдел 13 "Държавна тайна" се включва "Управление за опазване на държавната тайна в средствата за масова информация" при МС.

Със заповед № К-3922/28.08.1981 г. към ВГУ се създава ново самостоятелно отделение – 06 "Приложение на психологически и психотехнически методи и средства в контраразузнавателната работа".

Архивните документи на фонда се приемат ежегодно.

Отпеч. в 2 екз.

№ 1-2 – КД
Изп.: Стойков
Нап.: Гатева-626
16.08.1982 г.

С о щ и я

СЪСТАВИЛ:

/С. Стойков/